

THE CONDITION AND DEGREE OF USE OF FIXED ASSETS – RESULT OF CONSUMPTION AND UTILITY

Angela Deliu

Lecturer, PhD, University of European Studies of Moldova, Chisinau, Republic of Moldova

Abstract: In this paper we will show the essence of the indicators with which we can analyze the state or degree of use of depreciable fixed assets. We will expose the essence of each indicator of the state and dynamics of depreciable fixed assets. To explain the indicators we will propose a working situation, but through conventional values. The theoretical basis is the results of studying a series of scientific works in the economic-financial and accounting fields. The theoretical foundation is knowledge, experience, analysis-synthesis, induction-deduction.

Keywords: fixed assets, indicators, performance, economic activity, efficiency.

Pentru desfășurarea și dezvoltarea activităților economice orice producător utilizează, în dependență de specificul activității, de volumul de activitate a întreprinderii, anumite active, ce în ansamblu constituie patrimoniul întreprinderii organizate.

Activele întreprinderii în aspect tehnico-economic sunt totalul resurselor economice pentru desfășurarea activității economice și se redă ca cadru a două grupe agregate de active, ca activele imobilizate și activele circulante [1-5]. Activele imobilizate ca parte componentă a activelor totale, reflectă resursele economice cu o perioadă de utilizare mai mare de un an, iar activele circulante sunt acea componentă a activelor totale, pe lângă activele imobilizate, ce reflectă resursele economice cu o perioadă de utilizare mai mică de un an - v. T.1.

Însă în articolul dat, conform tematicii propuse, vom supune analizei mijloacele fixe, ca element principal al activelor imobilizate ale întreprinderii și ce revine ca parte componentă al imobilizărilor corporale - v. T.1.

Mijloacele fixe reflectă resursele economice cu o perioadă de utilizare mai mare de un an și valoarea cărora este supusă amortizării, numai dacă mijloacele fixe sunt din categoria celor amortizabile. Pe măsura folosirii lor în activitatea economică mijloacele fixe se consumă și în așa fel este necesar de cunoscut starea lor sau gradul/măsura lor de utilizare la un anumit moment de timp. Pentru a urmări gradul de utilizare a mijloacelor fixe ale întreprinderii sau starea mijloacelor fixe este necesară aplicarea unor indicatori specifici.

Indicatorii, prin care se analizează starea și gradul de utilizare a mijloacelor fixe, sunt:

- coeficientul de amortizare a mijloacelor fixe- C_{az} ;
- coeficientul neamortizării / neutilizării a mijloacelor fixe- C_{na} ;
- coeficientul de utilizare a mijloacelor fixe- C_u :
 - coeficientul general de utilizare a mijloacelor fixe- C_{ug} ;
 - coeficientul real al utilizării mijloacelor fixe- C_{ur} –

indicatorii dați se determină în scopuri analitice, primiți ca indicatori de eficiență și anume ai utilizării eficiente a mijloacelor fixe în aspect tehnico-economic.

Trebuie de menținut, că indicatorii dați se reflectă ca indicatori statistici relativi, și anume de structură, și mărimea lor poate fi exprimată matematic atât în formă procentuală, cât și sub formă de coeficient, dar principala formă de exprimare este cea în mărime procentuală.

T.1. Activele întreprinderii pe perioada anilor 20T0-20T4*

Indicatorii				U. m.	Valoarea indicatorilor						
					20T5	dinamica economică 20T0-20T4, ani					20T0
						20T4	20T3	20T2	20T1	20T0	
				an actual	an curent	ani precedenți	inclusiv anul inițierii afacerii	capacitatea de producție			
0				1	2	3	4	5	6	7	
1	1. Costul de intrare a Activelor firmei „A”:			TA_t	mii u.m.	-	11675	-	-	-	11525
2	I.	activele circulante în anul curent T_t		AC_t	-	-	6525	-	-	-	6525
3	II.	active imobilizate în anul curent:		AI	-	-	5150	-	-	-	5000
4		II.1.	imobilizări necorporale	INC	-	-	1200	-	-	-	1200
5		II.2.	imobilizări corporale:	IC	-	-	3950	-	-	-	3800
6		1	mijloace fixe-MF:	MF	-	3885	3950	-	-	-	3800
7			1 clădiri	MF 1	-	-	900	-	-	-	-
8			2 mașini, utilaje:	MF 2	-	-	2725	-	-	-	-
9			1 MF 2 - „U”	MF 2U	-	0	50	-	-	50	-
10			2 MF 2 - „D”	MF 2D	-	0	900	-	-	900	-
11			3 mijloace de transport	MF 3	-	-	153	-	-	-	-
12			4 inventar și mobilier	MF 4	-	-	172	-	-	-	-
13	2. Costul de intrare al MF existente:			MF_{CI}	mil u.m.	-	-	-	-	-	-
14	2.1	la început de an		MF_{CIi}	-	3,95	3,9	3,8	3,8	0	-
15	2.2	la finele anului		MF_{CIs}	-	3,885	3,95	3,9	3,8	3,8	-
16	2.3	intrate în funcțiune		MF_i	-	0	1,0	1,0	0	0	-
17	2.4	excluse din funcțiune		MF_e	-	0,065	0,95	0,9	0	0	-

*Nota N.1.: * - se lucrează cu date convenționale.*

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor.

Este de admis, că orice indicator, ce se manifestă în aspect economic, dispune de semnificația sa economică, își are propria esență economică. Iar deoarece sunt indicatori statistici de structură, ei vor reflecta matematic ponderea elementelor specifice într-o totalitate.

Trebuie de menționat, că în funcție de factorii de influență față de indicatorii dați, pot fi aplicate diverse metode de calcul. Deci, în dependență de situația reală va fi dictată metoda concretă de calcul. Indiferent de metoda aplicată, din totalul celor identificate pentru fiecare indicator, rezultatul final al coeficienților analizați va avea același sens economic, aceiași semnificație, aceiași explicație în aspect statistico-economic, și momentul ține că în funcție de informația/datele inițiale se i-a decizia privind metodă utilizată. Respectiv, în practică aplicarea tuturor metodelor nu este necesară și acest principiu se referă la toți indicatorii, pentru care s-au identificat mai multe metode de calcul, inclusiv și la indicatorii propuși în lucrarea dată.

⇒ În continuare propunem prezentarea coeficientului de amortizare a mijloacelor fixe.

Coeficientul amortizării- C_{az} – caracterizează gradul de amortizare sau de uzură a mijloacelor fixe amortizabile-MA ale întreprinderii într-o perioadă curentă de timp și arată ce pondere din costul lor de intrare sau valoarea inițială a fost consumată și supusă uzurii în perioada curentă.

Coeficientul poate fi determinat, atât în aspect specific – pe tipuri de mijloace fixe, cât și în aspect agregat – pe întreprindere, după 3 metode, la baza fiecărei stă dependența sa specifică:

- * metoda I - în funcție de amortizarea acumulată a mijloacelor fixe, considerată ca metoda clasică sau primară, – coeficientul se determină ca raport dintre amortizarea acumulată- A_{AC} și valoarea inițială a mijloacelor fixe amortizabile în perioada curentă- MA_{CI} ;
- * metoda II - în funcție de gradul general al utilizării a mijloacelor fixe amortizabile, considerată ca metoda în transformare, – este diferență dintre valoarea inițială a mijloacelor fixe amortizabile în mărime relativă- $\%MA_{CI}$ și coeficientul general de utilizare al mijloacelor fixe- C_{ug} ;
- * metoda III - în funcție de utilitățile reale a mijloacelor fixe, considerată ca metoda în transformare, – este diferență dintre valoarea inițială a mijloacelor fixe amortizabile în mărime relativă- $\%MA_{CI}$ și a coeficientul neamortizării- C_{na} și coeficientul real de utilizare a MF- C_{ur} .

În continuare în tabelul T.2. expunem calculul coeficientului de amortizare, în dependență de informația inițială disponibilă propusă pentru cercetarea dată.

T.2. Coeficientul de amortizare pe anii curenți ai dinamicii economice 20T0-20T4

Indicatorii				Valoarea indicatorilor					
				20T5	ani de activitate ai dinamicii 20T0-20T4, ani				
				an actual	an curent		ani precedenți		
					20T4	20T3	20T2	20T1	
0				1	2	3	4	5	
1	1.	Coeficientul amortizării MF în anul curent T_t la întreprinderea „A”:		C_{az}	-	-	-	-	-
2	1.1.	coeficientul amortizării MF pe întreprindere:		C_{azt}	-	-	-	-	-
3	1	$\%: C_{az} = A_{AC} / MA_{CI} \times 100$		%	-	$41,81 = 2048,7 / 4900 \times 100$	31,38	20,29	0
4	2	coeficient \rightarrow $C_{az} = A_{AC} / MA_{CI}$		%/%	-	0,4181 $= 2048,7 / 4900$ $= 41,81 / 100$	0,313 8	0,202 9	0
5	1.2.	pe tipuri de mijloace fixe „j”:		C_{azj}	-	-	-	-	-
6	1	MF 2 - „U”:		C_{azU}	-	-	-	-	-
7	1	procente		%	0	$98,0 = 49 / 50 * 100$	65.34	32.66	0
8	2	coeficient		%/%	-	$0,98 = 49 / 50$	0.653 4	0.326 6	0
9	2	MF 2 - „D”:		C_{azD}	-	-	-	-	-
10	1	procente		%	-	47.37	39.20	19.60	0
11	2	coeficient		%/%	-	0.4737	0.392 0	0.196 0	0

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza informației expuse în T.1. și T.2.1.

După cum vedem, conform condițiilor și informației inițiale cunoscute și disponibile în T.1. și T.2.1., coeficientul a fost calculat după 1 metodă de calcul și anume după amortizarea acumulată, și atât în ansamblu pe întreprindere, cât și pe tipuri de active fixe. Respectiv, în funcție de datele cunoscute, nu a fost posibilă calcularea coeficientului după metoda 3 și metoda 2, după gradul de utilizare. Rezultatul obținut pentru fiecare an curent arată, că în anul curent T_t al dinamicii economice analizate T_0-T_t , coeficientul amortizării sau gradul de amortizare a mijloacelor fixe constituie mărimea înregistrată \Rightarrow spre exemplu, în anul curent 20T4 al dinamicii 20T0-20T4, coeficientul amortizării al mijloacelor fixe „D” constituie 47,37%, al mijloacelor „U”

- 98% și pe întreprindere - 41,81%, și mărimea dată arată partea din valoarea totală a MA, fie a întreprinderii, fie a tipurilor, ce a fost consumată sau casată până la momentul dat, până la finele anului curent.

T.2.1. Informația inițială pentru determinarea coeficientului de amortizare

Indicatorii			Valoarea indicatorilor					
			20T5	ani de activitate ai dinamicii 20T0-20T4, ani				
			an actual	an curent	ani precedenți			
				20T4	20T3	20T2	20T1	
0			1	2	3	4	5	
1	1. Costul de intrare a MA în anul curent T_t , mii u.m.:		MA_{CI}	-	-	-	-	-
2	1.	pe întreprindere	MA_{CI_t}	3950	4900	4800	3800	3800
3	1.	pe tipuri de mijloace fixe „j”:	MA_{CI_j}	-	-	-	-	-
4	1.	MF 2 - „U”:	MA_{CIU}	-	50	50	50	50
5	1.	valoarea reziduală, %	%VRU	-	-	-	-	2
6	2.	ponderea valorii amortizabile în cost, %	gMFU	-	-	-	-	98
7	3.	data intrării în lucru	D_i	-	-	-	-	24.12.20T1
8	4.	durata de utilizate, ani	T_{dU}	-	-	-	-	3
9	5.	data excluderii	D_e	-	-	-	-	24.12.20T4
10	6.	data finisării T_{dU}	D_{fa}	-	-	-	-	24.12.20T4
11	2.	MF 2 - „D”:	MA_{CID}	-	900	900	900	900
12	1.	valoarea reziduală	VRD	-	-	-	-	18
13	2.	valoarea amortizabilă	VAD	-	-	-	-	882
14	3.	data intrării în lucru	D_i	-	-	-	-	24.12.20T1
15	4.	durata de utilizate, ani	T_{dD}	-	-	-	-	5
16	5.	data excluderii	D_e	-	-	-	-	01.07.20T4
17	2. Amortizarea acumulată în T_t , mii u.m.:		A_{AC}	-	-	-	-	-
18	2.	pe întreprindere:	A_{AC_t}	-	-	-	-	-
19	1.	la începutul anului T_t	A_{AC_i}	-	1506,3	771,1	0	0
20	2.	la finele/sfârșitul anului curent- T_t	A_{AC_s}	-	2048,7	1506,3	771,1	0
21	2.	pe tipuri de mijloace fixe:	A_{AC_j}	-	-	-	-	0
22	1.	MF 2 - „U”:	A_{ACU}	-	-	-	-	-
23	1.	la începutul anului T_t	A_{AC_i}	-	32,67	16,33	0	0
24	2.	la finele anului curent	A_{AC_s}	-	49,0	32,67	16,33	0
25	2.	MF 2 - „D”:	A_{ACD}	-	-	-	-	-
26	1.	la începutul anului T_t	A_{AC_i}	-	352,8	176,4	0	0

Indicatorii					Valoarea indicatorilor									
					20T5					ani de activitate ai dinamicii 20T0-20T4, ani				
					an actual					an curent		ani precedenți		
										20T4	20T3	20T2	20T1	
0					1	2	3	4	5					
27			2	la finele anului curent	A_{ACs}	-	426,3	352,8	176,4	0				
28	3. Costul de intrare mediu al MF în T_t				MF_{VM}	3,93	4,11	4,0	3,8	3,8				

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza informației expuse în T.1.

După cum vedem, nivelul coeficientului mijloacelor „U” este de 98%, și conform datelor ce-l declină reiese, că pentru MF2-„U” durata utilizării/amortizării s-a finisat și el este totalmente amortizat-v.T.2.1.r8-10c5, și argumentare acestei concluzii este ponderea valorii amortizabile în costul de intrare-v.T.2.1.r6c5, ce constituie aceiași valoare ca și coeficientul de amortizare, adică 98%. În așa fel, reiese că activele date au fost utilizate efectiv, deoarece au parcurs toată durata de utilizare utilă prevăzută, în care se urmărea eficiența de la folosirea lor.

- ⇒ În continuare propunem descrierea coeficientului neamortizării sau neutilizării al MF.
- *Coeficientul neamortizării- C_{na}* – exprimă gradul neamortizării sau neutilizării a mijloacelor fixe amortizabile într-o perioadă curentă de timp și arată ce pondere din costul de intrare nu a fost consumată în perioada curentă și nu va fi amortizată în perioadele ulterioare. - v. T.3. Coeficientul poate fi calculat după 2 metode, și pe tipuri de mijloace, și în aspect agregat - pe întreprindere:
- * metoda I - în funcție de valoarea contabilă ieșită a mijloacelor fixe, considerată ca metoda clasică, – este raportul dintre valoarea contabilă ieșită- MF_{VCE} și valoarea inițială a mijloacelor fixe amortizabile în perioada curentă- MA_{CI} ;
 - * metoda II - în funcție de coeficientul utilizării mijloacelor fixe, metoda în transformare, – coeficientul se determină ca diferență dintre coeficientul general a utilizării al mijloacelor- C_{ug} și coeficientul real de utilizare a mijloacelor fixe- C_{ur} ;
- În continuare în tabelul T.3. expunem calculul coeficientului de neamortizare.

T.3. Coeficientul neamortizării al mijloacelor fixe pe anii 20T1-20T4

Indicatorii			Valoarea indicatorilor				
			ani de activitate, ani				
			an curent	ani precedenți			
			20T4	20T3	20T2	20T1	
0			1	2	3	4	
1	A. Informația inițială:		-	-	-	-	
2	1. Valoarea contabilă ieșită a MF pe firmă:		MF _{VE}	474,7	664,8	0	0
3	1.1.	valoarea MF excluse la finisarea duratei de amortizare - valoarea reziduală:	MF _{eft}	1,0	0	0	0
4		1 MF 2 - „U”	MF _{efU}	1,0	-	-	-
5	1.2.	valoarea MF excluse până la finisarea duratei:	MF _{ept}	473,7	664,8	0	0
6		1 uzate fizic	MF _{uf}	0	0	0	0
7		2 utile:	MF _{uj}	473,7	664,8	0	0
8		1 MF 2 - „D”	MF _{uD}	473,7	-	-	-
9	B. Indicatorii determinați:		-	-	-	-	
10	2. Coeficientul neamortizării al MF:		C _{na}	-	-	-	-
11	2.1.	pe întreprindere:	C _{nat}	-	-	-	-
12		1. %: C _{na} = MF _{VCE} / MF _{CI} * 100	%	9,69 = 474,7 / 4900 * 100	13,85	0	0
13		2. %/%: C _{ug} = MF _{VCE} / MF _{CI}	%/%	0,0969 = 474,7 / 4900	0,1385	0	0
14	2.2.	pe tipuri de mijloace fixe „j”:	C _{naj}	-	-	-	-
15		1 MF 2 - „U”, %	C _{naU}	2,0 = 1 / 50 * 100	0	0	0
16		2 MF 2 - „D”, %	C _{naD}	52,63 = 473,7 / 900 * 100	73,86	0	0

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza informației expuse în T.1-T.2. și T.2.1.

După cum vedem, coeficientul a fost determinat după 1 metodă, după valoarea contabilă ieșită sau exclusă-VCE sau valoarea contabilă a ieșirilor, care cuprinde valoarea a 2 grupe: (1) valoarea mijloacelor fixe excluse la finisarea duratei de amortizare redată prin valoarea reziduală, dacă a fost prevăzută, și (2) valoarea mijloacelor fixe excluse până la finisarea duratei, fie uzate fizic, fie utile pentru folosirea în continuare în afara întreprinderii respective. După cum vedem, în anul curent la întreprinderea analizată au ieșit active ale căror durata de amortizare s-a finisat și ale căror nu s-a finisat, au fost excluse până la finisarea duratei, ca fiind utile. Spre exemplu, în anul 20T4, coeficientul neamortizării al mijloacelor fixe „D” constituie 52,63%, al mijloacelor „U” - 2%, iar pe întreprindere - 9,69%, și mărimea dată arată partea din valoarea totală a MA, fie a întreprinderii, fie a tipurilor, ce nu a fost consumată, nu a fost amortizată.

După cum vedem, nivelul coeficientului mijloacelor „U” este de 2%, și conform datelor reiese, că pentru MF2-„U” durata utilizării s-a finisat și ele real sunt amortizate-v.T.2.1.r8-10c5, și argumentare acestei concluzii este mărimea relativă a valorii reziduale în costul de intrare-v.T.2.1.r5c5, ce constituie aceeași valoare ca și coeficientul de neamortizare, adică 2%. În așa fel, reiese că activele date au fost complet recuperate. În ansamblu pe întreprindere nivelul este neesențial. Iar ce ține de mijloacele M2 - „D”, coeficientul neamortizării este esențial, însă aceasta a fost decizia producătorului privind excluderea lor, dar pentru o utilizare așa de scurtă-v.T.1.r10c6 și -v.T.2.1.r15c5, reiese că utilizarea activului dat a devenit neefectivă.

Este de menționat, că în urma studiului efectuat, coeficientul dat în aspect specific, adică pe tipuri de mijloace fixe, nu are valoare esențială. Acest moment se redă în felul următor:

- pentru unul și același tip, dacă se urmărește valoarea exclusă la finisarea duratei de utilizare, atunci nu se va urmări valoare exclusă până la finisarea duratei de utilizare și invers - fiecărui tip de mijloace fixe-MF le corespunde una din situații;
- pentru unul și același tip, dacă se urmărește valoarea exclusă la finisarea duratei de utilizare sau valoare exclusă până la finisarea duratei de utilizare, atunci coeficientul neamortizării va fi egal cu coeficientul general al mijloacelor fixe, deoarece coeficientul real al mijloacelor fixe este nul.
- ⇒ În continuare propunem descifrarea unui alt indicator al stării mijloacelor fixe amortizabile și anume al coeficientului de utilizare.
- ⇒ *Coeficientul utilizării- C_u* – caracterizează gradul de utilizare / de utilitate a mijloacelor fixe amortizabile-MA ale întreprinderii într-o perioadă curentă de timp și arată ce pondere din costul lor de intrare sau valoarea inițială este utilă în perioada curentă - v. T.4-6.

În dependență de criteriul, ce stă la baza calculării indicatorului dat și anume al utilității MA, coeficientul de utilizare poate fi exprimat prin 2-doi indicatori specifici:

1. coeficientul general de utilizare al mijloacelor fixe- C_{ug} ;
2. coeficientul real al utilizării mijloacelor fixe- C_{ur} .

În continuare propunem descrierea primului indicator specific al coeficientului de utilizare agregat.

- *Coeficientul general de utilizare- C_{ug}* – arată, ce parte din valoarea totală a MF amortizabile au rămas neamortizate și pentru utilizare la finele perioadei/anului curent, în care sunt și mijloacele care nu vor trece în perioada ulterioară pentru a fi supuse amortizării.

Coeficientul general de utilizare se poate determina, atât pe tipuri de mijloace fixe, cât și pe întreprindere, după 3-trei metode, la baza fiecărei stă dependența sa specifică:

metoda I - în dependență de valoarea contabilă generală a mijloacelor fixe, considerată ca metoda clasică, – coeficientul se determină ca raport dintre valoarea contabilă generală- MF_{VCG} și valoarea inițială a mijloacelor fixe amortizabile în perioada curentă- MA_{CI} ;

- * metoda II - în dependență de gradul de amortizare a mijloacelor fixe amortizabile, considerată ca metoda în transformare, – coeficientul se determină ca diferență dintre valoarea totală a mijloacelor fixe amortizabile în mărime relativă- $\%MA_{CI}$ în aspectul structurii și coeficientul amortizării mijloacelor fixe- C_{az} .
- * metoda III - în dependență de coeficientul neutilizării a mijloacelor fixe, metoda în transformare, – coeficientul se determină ca suma dintre coeficientul real al utilizării mijloacelor fixe- C_{ur} și coeficientul neutilizării/neamortizării mijloacelor fixe- C_{na} .

În continuare în tabelul T.4. expunem calculul coeficientului general de utilizare *după prima metodă de calcul* sau coeficientul de utilizare în dependență de valoarea contabilă generală a mijloacelor fixe și în dependență de informația inițială disponibilă propusă în lucrarea dată, iar în tabelul T.5. vom reda calculul coeficientului general de utilizare după gradul de amortizare a mijloacelor fixe amortizabile.

T.4. Coeficientul general de utilizare după valoarea contabilă generală pe anii 20T1-20T4

Indicatorii				Valoarea indicatorilor			
				ani de activitate, ani			
				an curent		ani precedenți	
				20T4	20T3	20T2	20T1
0				1	2	3	4
1	A. Informația inițială:			-	-	-	-
2	1. Valoarea contabilă a MF, mii u.m.:			MF _{VC}	-	-	-
3	1.1.	pe întreprindere:		MF _{VCt}	-	-	-
4		1	generală - valoarea contabilă generală:	MF _{VCG}	-	-	-
5		1	început de an	VC _i	3293,7	3028,9	3800,0
6		2	sfârșit de an	VC _s	2851,3	3293,7	3028,9
7		2	netă - valoarea contabilă netă	MF _{VCN}	2376,6	2628,9	3028,9
8	1.2.	pe tipuri de mijloace fixe:		MF _{VCj}	-	-	-
9		1	generală:	MF _{VCG}	-	-	-
10		1	MF 2 - „U”	VCG _U	1,0	17,33	33,67
11		2	MF 2 - „D”	VCG _D	473,7	547,2	723,6
12		2	netă	MF _{VCNj}	-	-	-
13		1	MF 2 - „U”	VCN _U	0	17,33	33,67
14		2	MF 2 - „D”	VCN _D	0	547,2	723,6
15	B. Indicatorii determinați:			-	-	-	-
16	2. Coeficientul utilizării general:			C _{ug}	-	-	-
17	2.1.	pe întreprindere:		C _{ugt}	-	-	-
18		1	%: C _{ug} = MF _{VCG} / MA _{CI} × 100	%	58,19 = 2851,3 / 4900 × 100	68,61	79,71
19		2	%/%: C _{ug} = MF _{VCG} / MA _{CI}	%/%	0,5819	0,686 1	0,797 1
20	2.2.	pe tipuri de mijloace fixe „j”:		C _{ugj}	-	-	-
21		1	MF 2 - „U”:	C _{ugU}	-	-	-
22		1	procente	%	2,00 = 1,0 / 50 × 100	34,66	67,34
23		2	coeficient	%/%	0,02 = 1 / 50	0,346 6	0,673 4
24		2	MF 2 - „D”:	C _{ugD}	-	-	-
25		1	procente	%	52,63 = 473,7 / 900 × 100	60,80	80,40
26		2	coeficient	%/%	0,5263 = 473,7 / 900	0,608 0	0,804 0

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza informației expuse în T.1-3.

După cum vedem în T.4., am efectuat determinarea coeficientului analizat după metoda clasică, după valoarea contabilă generală. Este de admis, că valoarea contabilă generală-VCG sau utilitatea generală pusă la baza metodei date și indicatorului respectiv, este rezultatul lanțului → „Costul de intrare-CI → Valoarea reziduală-VR → Valoarea amortizabilă-VA → Amortizarea anuală-AA → Amortizarea acumulată-AAC → Valoarea contabilă-VC=VCG” → în procesul determinării amortizării mijloacelor amortizabile [2, 4, 9] existente într-un an curent și trebuie acceptată ca valoare rămasă generală.

T.5. Coeficientul general de utilizare după gradul de amortizare pe anii curenți ai dinamicii economice 20T0-20T4

Indicatorii			Valoarea indicatorilor				
			ani de activitate, ani				
			an curent		ani precedenți		
			20T4	20T3	20T2	20T1	
0			1	2	3	4	
1	A. Informația inițială:		-	-	-	-	
2	1. Costul de intrare a MA în T _t , mii u.m.:		MA _{CI}	-	-	-	
3	1. 1.	pe întreprindere:	MA _{CI_t}	4900	4800	3800	
4	1. 2.	pe tipuri de mijloace fixe-MF „j”:	MA _{CI_j}	-	-	-	
5	1	MF 2 - „U”	MA _{CIU}	50	50	50	
6	2	MF 2 - „D”	MA _{CID}	900	900	900	
7	2. Mărimea relativă a costului de intrare a MF în aspectul structurii:		%MF _{CI}	-	-	-	
8	2.1.	în procente	%	100	100	100	
9	2.2.	sub formă de coeficient	%/%	1,0	1,0	1,0	
10	B. Indicatorii determinați:		-	-	-	-	
11	3. Coeficientul utilizării general:		C _{ug}	-	-	-	
12	3. 1.	pe întreprindere:	C _{ugt}	-	-	-	
13	1.	%: C _{ug} = %MF _{CI} - C _{az}	%	58,19 = 100 - 41,81	68,61	79,71	
14	2.	%/%: C _{ug} = %MF _{CI} - C _{az}	%/%	0,5819 = 1 - 0,4181	0,686 1	0,797 1	
15	3. 2.	pe tipuri de mijloace fixe:	C _{ug_j}	-	-	-	
16	1	MF 2 - „U”:	C _{ugU}	-	-	-	
17	1.	în procente	%	2,0 = 100 - 98	34,66	67,34	
18	2.	sub formă de coeficient	%/%	0,02 = 1 - 0,98	0,346 6	0,673 4	
19	2	MF 2 - „D”:	C _{ugD}	-	-	-	
20	1.	în procente	%	52,63 = 100 - 47,37	60,80	80,4	
21	2.	sub formă de coeficient	%/%	0,5263 = 1 - 0,4737	0,608 0	0,804 0	

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza informației expuse în T.1-T.4.

În T.5., am efectuat determinarea coeficientului analizat după metoda 2 în transformare, după coeficientul amortizării, atât în ansamblu pe întreprindere, cât și pe tipuri de mijloace.

Rezultatul obținut, atât pe întreprindere, cât și pe tipuri de active, arată mărimea coeficientului general al utilizării mijloacelor fixe sau gradul de utilizare în aspect general => spre exemplu, în anul curent 20T4 coeficientul general al utilizării mijloacelor fixe „D” constituie 52,63%, al mijloacelor fixe „U” - 2,0%, iar pe întreprindere constituie 58,19%, și mărimea dată arată partea din valoarea totală a MA, fie a întreprinderii, fie a tipurilor, ce nu a fost consumată până la momentul dat, adică până la finele anului curent. În ansamblu pe întreprindere coeficientul arată utilitatea totală a activelor manifestate în perioada curentă. După nivelul coeficientului al mijloacelor „U” și conform datelor cunoscute reiese că durata utilizării s-a finisat după cum s-a prevăzut: să fie utilizat 3 ani cu valoare reziduală de 2% la finele duratei de utilizare. Este evident că calculele au fost efectuate corect, deoarece coeficientul corespunde coeficientului de neamortizare. Ce ține de mijloacele M2 - „D”, coeficientul este esențial pentru un activ exclus din

funcțiune până la finisarea duratei. Este de menționat, că în urma studiului efectuat, este de accentuat că coeficientul dat depinde de gradul de amortizare a MF, de nivelul coeficientului real al utilizării mijloacelor fixe și de coeficientul neutilizării/neamortizării mijloacelor fixe.

După cum vedem, conform condițiilor și datelor inițiale disponibile în T.1-T.5., a fost posibil calculul coeficientului numai după 2 metode, atât pe întreprindere, cât și pe tipuri de active.

⇒ În continuare propunem descrierea următorului indicator specific al coeficientului de utilizare agregat și anume al coeficientului real de utilizare a mijloacelor fixe.

➤ *Coeficientul real de utilizare*- C_{ur} – caracterizează gradul real de utilizare și arată, ce parte din totalul MF amortizabile au rămas neamortizate la finele perioadei curente și vor fi supuse amortizării în perioada ulterioară - v. T.6.

Coeficientul se poate calcula după 3 metode, și pe tipuri de mijloace fixe, și pe întreprindere:

- * metoda I - în dependență de valoarea contabilă netă a mijloacelor fixe, considerată ca metoda clasică, – coeficientul se determină ca raport dintre valoarea contabilă netă- MF_{VCN} și valoarea inițială a mijloacelor fixe amortizabile în perioada curentă- MA_{CI} ;
- * metoda II - în dependență de coeficientul neutilizării, metoda în transformare, – este diferența dintre coeficientul general al utilizării mijloacelor fixe- C_{ug} și coeficientul neutilizării/neamortizării mijloacelor fixe- C_{na} .
- * metoda III - în funcție de amortizarea reală a mijloacelor fixe, metoda în transformare, – este diferență dintre valoarea inițială a mijloacelor fixe amortizabile în mărime relativă- $\%MA_{CI}$ și a coeficientul neamortizării- C_{na} și coeficientul amortizării- C_{az} .

În continuare în T.6. vom expune calculul coeficientului real de utilizare *după toate metode.*

T.6. Coeficientul real de utilizare a MF pe anii curenti 20T1-20T4

Indicatorii				Valoarea indicatorilor			
				ani de activitate, ani			
				an curent		ani precedenți	
				20T4	20T3	20T2	20T1
0				1	2	3	4
1	A. Informația inițială:			-	-	-	-
2	1. Valoarea contabilă a MF, mii u.m.:			MF _{VC}	-	-	-
3	1.1.	pe întreprindere:		MF _{VCi}	-	-	-
4	1	netă - valoarea contabilă netă → MF _{VCN} = MF _{VCG} - MF _{VCE}		MF _{VCN}	2376,6	2628,9	3028,9 3800
5	1.2.	pe tipuri de mijloace fixe:		MF _{VCj}	-	-	-
6	1	netă:		MF _{VCNj}	-	-	-
7	1	MF 2 - „U”		VCN _U	0	17,33	33,67 50
8	2	MF 2 - „D”		VCN _D	0	547,2	723,6 900
9	B. Indicatorii determinați:			-	-	-	-
10	2. Coeficientul utilizării real:			C _{ur}	-	-	-
11	I metodă:			-	-	-	-
12	2.1.	pe întreprindere:		C _{urt}	-	-	-
13	1	‰: C _{ur} = MF _{VCN} / MA _{CI} × 100		%	48,5 = 2376,6 / 4900 × 100	54,76	79,71 100
14	2	‰/‰: C _{ur} = MF _{VCN} / MA _{CI}		%/‰	0,485 = 2376,6 / 4900 48,5 / 100	0,5476	0,7971 1,0
15	2.2.	pe tipuri de mijloace fixe „j”:		C _{urj}	-	-	-
16	1	MF 2 - „U”, ‰:		C _{urU}	0	34,66	67,34 100
17	2	MF 2 - „D”, ‰:		C _{urD}	0	60,80	80,40 100
18	II metodă:			-	-	-	-
19	2.3.	pe întreprindere, ‰ → C _{ur} = C _{ug} - C _{na}		C _{urt}	48,50 = 58,19 - 9,69	54,76 = 68,61 - 13,85	79,71 = 79,71 - 0 100
20	2.4.	pe tipuri de mijloace fixe, ‰:		C _{urj}	-	-	-
21	1	MF 2 - „U”		C _{urU}	0 = 2 - 2	34,66 = 34,66 - 0	67,34 = 67,34 - 0 100
22	2	MF 2 - „D”		C _{urD}	0 = 52,63 - 52,63	60,80	80,40 100
23	III metodă:			-	-	-	-
24	2.5.	pe întreprindere, ‰ → C _{ur} = %MF _{CI} - C _{az} - C _{na}		C _{urt}	48,50 = 100 - 41,81 - 9,69	54,76	79,71 100
25	2.6.	pe tipuri de mijloace fixe, ‰:		C _{urj}	-	-	-
26	1	MF 2 - „U”		C _{urU}	0 = 100 - 98 - 2	34,66	67,34 100
27	2	MF 2 - „D”		C _{urD}	0 = 100 - 47,37 - 52,63	60,80	80,40 100

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza informației expuse în T.1-5.

După cum vedem, conform condițiilor inițiale cunoscute și disponibile în T.1-T.6., a fost posibilă calcularea coeficientului după toate 3 metode. După 1 metodă, coeficientul a fost determinat în funcție de valoarea contabilă netă-VCN sau utilitatea netă, ce este parte a valorii contabile generală, și se determină ca diferența dintre valoarea contabilă generală și valoarea contabilă a ieșirilor. Rezultatul obținut, arată mărimea coeficientului real al utilizării mijloacelor fixe => spre exemplu, în anul curent 20T4 coeficientul real al utilizării mijloacelor fixe „D” și al mijloacelor fixe „U” – este nul și mărimea nulă arată că activele respective au fost excluse din funcțiune. Gradul real de utilizare al mijloacelor fixe pe întreprindere este de 48,5%, ceea ce arată că din valoarea totală, nivelul dat nu s-au recuperat, sunt utile pentru utilizarea ulterioară. Deci, la

finele fiecărui an curent la întreprindere rămân activele ale căror durata de utilizare și amortizare nu s-a finisat și sunt utile.

Este de menționat, că în urma studiului efectuat, coeficientul dat în aspect specific, adică pe tipuri de mijloace fixe, nu are valoare esențială. Acest moment se redă în felul următor:

- dacă se urmărește valoarea exclusă la finisarea duratei de utilizare sau se va urmări valoarea exclusă până la finisarea duratei de utilizare – valoarea coeficientului pentru fiecare tip de mijloace fixe-MF va fi nul, egal cu 0;
- pentru unul și același tip, dacă nu se urmărește valoarea exclusă la finisarea duratei de utilizare sau valoarea exclusă până la finisarea duratei de utilizare, atunci coeficientul dat va dispune de valoare și nivelul dat va corespunde coeficientului general de utilizare.

Deci, cu coeficientul real de utilizare am finisat descrierea coeficientului agregat al utilizării mijloacelor fixe. În așa fel, am urmărit că coeficientul utilizării determinat în dependență de valoarea contabilă generală se reflectă prin coeficientul utilizării general, iar în dependență de valoarea contabilă netă se reflectă prin coeficientul real al utilizării.

Cu finisarea indicatorului dat, am arătat necesarul de informație și date statistice specifice pentru efectuarea unei analize complexe și complete, privind starea și gradul de utilizare a mijloacelor fixe amortizabile.

În așa fel, am finisat expunerea conținutului de bază a lucrării date, scopul cărei a fost de a reda prin ce indicatori trebuie de analizat starea tehnico-economică și financiară a mijloacelor fixe, a activelor de bază necesare oricărui producător pentru desfășurarea activității productive și economice, utilizarea căror este îndreptată spre obținerea profitului [8-9], mijloacelor bănești necesare vieții economice și sociale.

Deci, am expus conținutul și esența economică a 3 indicatori agregați sau a 4 indicatori specifici, cu ajutorul cărora se caracterizează starea și dinamica mijloacelor fixe, gradul de utilizare a activelor fixe, ca element component al activelor corporale și imobilizate, ce necesită utilizare efectivă și eficientă, condiție de bază în utilizarea resurselor economice pentru a putea atinge scopul principal al oricărui producător, a asigura performanță economică întreprinderilor. Indicatorii expuși sunt destinați pentru a urmări la un anumit moment de timp, în ce măsură sau care este gradul de utilizare a mijloacelor fixe în cadrul firmelor. Este de admis, că indicatorii dați sunt legați între ei, sunt interdependenți. Cunoașterea unui indicator, atât în aspect specific, cât și în aspect agregat, de-acum permite formularea concluziilor privind situația tehnico-economică și financiară a activelor amortizabile fixe, și de aceea, pentru o analiză expres, nu este nevoie în calculul tuturor indicatorilor grupei. Însă pentru o amplă vizune asupra stării activelor după o perioadă curentă de lucru, este bine venită efectuarea analizei activității economice în aspect tehnico-economic în baza a toți indicatorii grupei. Deoarece în așa fel, orice producător va cunoaște situația reală a firmei sale, poate urmări rezerve de îmbunătățire a desfășurării activității economice sau de asigurare a stabilității ei, în care trebuie să fie urmărită eficacitate și profitabilitate.

BIBLIOGRAPHY:

1. Angela Deliu. (2025). Capital, Means of Production and Producer's Profit - Essences and Interpretations. *Int Clin Med Case Rep Jour.* 2025; 4(3):1-15. ISSN: 2832-5788.
2. Deliu A., Ulinici A. (2024). Fixed assets – movement and efficiency of use over time. *Journal Economy Transdisciplinarity Cognition.* 2024/1; [s. l.], v. 27, n. 1, p. 16-24. ISSN 2068-7389.
3. Deliu, A. (2023). Activele circulante ale întreprinderii și rezultatele accelerării vitezei de rotație. In: *Promotion of Social and Economic Values in the Context of European Integration*, Ed. Ediția a 6-a, 1-2 decembrie 2023, Chișinău. pp. 63-72. ISBN 978-9975-3611-1-8.
4. Делиу Анжела, Катан Петру. (2024). Экономика и учет нематериальных активов. In: *Vector European*, 2024, nr. 1, pp. 140-158. ISSN 2345-1106.
5. Deliu, A. (2023). Eficiența utilizării activelor circulante – indicatori și principii. Chișinău. pp. 130-137. ISBN 978-9975-3611-1-8. p. 130-137.
6. Catan P., Deliu A. (2022). Performanța economică a entității prin prisma managementului sistemic. Chișinău. pp. 49-54. ISBN 978-9975-3527-8-9.
7. Ulinici An., Catan P., Deliu A. (2021). Managementul eficienței economice prin prisma performanței indicatorilor economici. Chișinău. pp. 77-86. ISBN 978-9975-3527-1-0.
8. Deliu, Angela. (2021) Profitul, modelul du pont și analiza stării de performanță – esențe și manifestări. In: *EcoSoEn*, 2021, nr. 3-4, pp. 44-50. ISSN 2587-344X.
9. Deliu A, Ignat G, Șargu N, 2022 - Studies regarding the new paradigm of fixed capital depreciation, *Cogito – Multidisciplinary Research Journal*, 14(4):137-159, ISSN 2068-6706.
10. Deliu A. Analiza gestionară și financiară a întreprinderii. *Culegere de probleme și sinteze.* Chișinău: 2025, 140 p. CZU 311.2:658.5(076.1). D 28.